

Aleksandra Szyszkowska

Wpływ polityki klimatyczno-energetycznej Chińskiej Republiki Ludowej na kształtowanie bezpieczeństwa w państwie

Abstrakt

W ostatnich latach Chińska Republika Ludowa (ChRL) prowadzi coraz aktywniejszą politykę klimatyczno-energetyczną, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. Wzrost zainteresowania sprawami środowiskowymi znajduje odzwierciedlenie w składanych deklaracjach oraz podejmowanych inwestycjach. Rząd chiński ma świadomość, iż walka ze zmianami klimatycznymi jest kluczowa dla zapewnienia bezpieczeństwa i dobrobytu społeczeństwa. W niniejszym artykule autorka przedstawi działania podejmowane przez ChRL oraz wskaże ich wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa w państwie.

Słowa kluczowe: Chiny, polityka klimatyczno-energetyczna, kryzys klimatyczny, bezpieczeństwo ChRL

Zielona transformacja – zmiana podejścia Chin do kwestii klimatyczno-energetycznych

Od niedawna można dostrzec, iż Chińska Republika Ludowa (ChRL) coraz bardziej angażuje się w sprawy klimatyczno-energetyczne. Przez dłuższy czas państwo odmawiało podejmowania znaczących zobowiązań w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych. ChRL uważała, iż to państwa rozwinięte, takie jak Stany Zjednoczone, są zobowiązane do wdrażania odpowiednich działań mających przeciwdziałać degradacji środowiska naturalnego¹. Obecnie polityka klimatyczno-energetyczna ma priorytetowe znaczenie dla władz chińskich,

¹ L. Maizland, *China's Fight Against Climate Change and Environmental Degradation* [19 V 2021], <https://www.cfr.org/background/china-climate-change-policies-environmental-degradation> (5 V 2023).

w związku z czym można dostrzec wzmoczoną aktywność państwa w tym obszarze. W 2009 r. podczas 15. Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP15) Chiny po raz pierwszy zobowiązały się do wypełnienia międzynarodowego zobowiązania klimatycznego. Ogłoszono wówczas, iż państwo do 2020 r. dokona redukcji emisji CO₂ od 40 do 45% w stosunku do poziomu z 2005 r. Chiny przyjmując 2005 r. za rok bazowy, zadeklarowały iż do 2020 r. zostanie zwiększony poziom zalesienia oraz zasobów leśnych państwa². Zwiększone wysiłki ChRL na rzecz klimatu można było dostrzec podczas procesu finalizacji Porozumienia paryskiego. Podczas 21. Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP21) Chiny pełniły rolę lidera klimatycznego i miały istotny wpływ na ostateczny kształt dokumentu. Przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej, Xi Jinping, na otwarciu COP21 przedstawił propozycje państwa chińskiego, które częściowo znalazły odzwierciedlenie w ostatecznym tekście Porozumienia. W Porozumieniu paryskim uwzględniono m.in. stanowisko ChRL w sprawie wzmocnienia roli Warszawskiego Międzynarodowego Mechanizmu Strat i Szkód Związanych ze Skutkami Zmian Klimatu czy zwiększenia środków dla państw rozwijających się³. Co więcej, Chiny przyjęły cele klimatyczne na okres po 2020 r. jeszcze przed wejściem w życie Porozumienia paryskiego. W 2014 r. państwo we Wspólnym oświadczeniu USA-Chiny w sprawie zmian klimatu przedstawiło swoje zobowiązania na 2030 r. Natomiast kilka miesięcy później, ChRL przedłożyła wkłady własne na szczeblu krajowym (INDC), zgodnie z ustaleniami COP21. W 2021 r. zostały one zmodyfikowane. Tym samym Chiny zobowiązały się do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla na jednostkę PKB o ponad 60-65% w porównaniu do poziomu z 2005 r. oraz zwiększenia udziału paliw niekopalnych w zużyciu energii pierwotnej do ok. 25% do 2030 r. Ponadto władze chińskie zobowiązały się do zwiększenia poziomu zalesienia oraz udziału odnawialnych źródeł energii w miksie energetycznym państwa⁵.

Zobowiązania klimatyczne zostały ujęte również w najnowszym 14. Planie 5-letnim na lata 2021-2025. Zgodnie z 14. Planem 5-letnim w latach 2021-2025 ma nastąpić redukcja emisji dwutlenku węgla o 18% oraz zmniejszenie zużycia energii o 13,5%. Ponadto, wskazano iż do 2025 r. udział odnawialnych źródeł energii w państwie zwiększy się o 20%⁶. Cele ustanowione w Planie 5-letnim są

² M. Esteban, L. Touza, *China and climate change: the good, the bad and the ugly* [3 X 2016], <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/china-and-climate-change-the-good-the-bad-and-the-ugly/> (5 V 2023).

³ G. Xiaosheng, *China's Evolving Image in International Climate Negotiation From Copenhagen to Paris*, „China Quarterly of International Strategic Studies” 2018, vol. 4, issue 2, s. 227-230.

⁴ *Porozumienie paryskie* (Dz. U. UE.L. z 2016 r. Nr 282, s. 4).

⁵ G. Xiaosheng, *op.cit.*, s. 230.

⁶ Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment, *14th Five-Year Plan and 2035 Long-Term Objectives*, https://climate-laws.org/document/14th-five-year-plan_0496 (6 V 2023).

zgodne z projektem przedstawionym w lutym 2021 r. w zakresie odnawialnych źródeł energii na lata 2022-2030. Realizacja nowo wyznaczonych zobowiązań ma spowodować wzrost energii z wiatru i słońca o 1,47% rocznie, co w porównaniu do 13. Planu 5-letniego będzie stanowić tendencję wzrostową⁷. W celu realizacji postanowień 14. Planu 5-letniego, ChRL wdraża różnorodne inicjatywy. Przykładowo, w maju 2023 r. na instytucje państwowe oraz przedsiębiorstwa nałożono obowiązek badania wpływu nowych projektów inwestycyjnych na poziom emisji CO₂. Bez przeprowadzonej analizy dalsze procedowanie inwestycji jest niemożliwe. Podmioty objęte obowiązkiem raportowania są zobowiązane przede wszystkim do wskazania przybliżonej wartości emisji CO₂ w ciągu roku, a także przedstawienia sposobu kontroli jego emisji. Ponadto, analiza ma obejmować również wpływ danego projektu na przyjęte przez państwo cele klimatyczne⁸. Rząd chiński próbuje wprowadzać także jednolite wytyczne, które mają przybliżyć państwo do osiągnięcia wyznaczonych celów. W kwietniu 2023 r. jedenaście ministerstw przedstawiło środki, których implementacja ma ułatwić osiągnięcie neutralności klimatycznej. Wdrożenie odpowiednich procedur ma pomóc przy rozliczaniu i handlu emisjami⁹.

Transformacja energetyczna a kształtowanie bezpieczeństwa w państwie

Chiny stały się światowym liderem w branży odnawialnych źródeł energii. Cel klimatyczny dotyczący zwiększenia udziału czystej energii powinien zostać osiągnięty do 2025 r. Tym samym, ChRL zwiększy całkowitą zainstalowaną moc pochodzącą z odnawialnych źródeł energii do 1200 GW aż o 5 lat wcześniej niż początkowo planowano¹⁰. Po pierwszej połowie 2023 r. państwo dysponuje 228 GW pochodzącymi z elektrowni fotowoltaicznych, co przewyższa rezultaty pozostałych państw świata zsumowanych łącznie. Większość instalacji tego typu

⁷ Climate Cooperation China, *China released its 14th Five-Year Plan for renewable energy with quantitative targets for 2025* [30 VI 2022], <https://climatecooperation.cn/climate/china-released-its-14th-five-year-plan-for-renewable-energy-with-quantitative-targets-for-2025/> (10 V 2023).

⁸ Climate Cooperation China, *Carbon impact analysis required for all new investment projects in China* [1 V 2023], <https://climatecooperation.cn/climate/carbon-impact-analysis-required-for-all-new-investment-projects-in-china/> (15 V 2023).

⁹ Climate Cooperation China, *China released 'guideline for developing a standard system to achieve carbon neutrality'* [23 IV 2023], <https://climatecooperation.cn/climate/china-released-guideline-for-developing-a-standard-system-to-achieve-carbon-neutrality/> (15 V 2023).

¹⁰ C. Magee, *China is set to shatter its wind and solar target five years early, new report finds*, <https://edition.cnn.com/2023/06/29/asia/china-solar-wind-energy-coal-climate-intl/index.html> [3 VII 2023].

zlokalizowana jest w północnej oraz północno-zachodniej części kraju. W ostatnim czasie Chiny zwiększyły znacząco łączną zainstalowaną moc pozyskiwaną z elektrowni wiatrowych *onshore* oraz *offshore*. Od 2017 r. państwo podwoiło swoje moce, które obecnie są szacowane na ok. 310 GW. Dla porównania zainstalowane moce morskiej energetyki wiatrowej znacząco przewyższają moce zainstalowane na kontynencie europejskim. ChRL planuje zwiększyć obecnie posiadane moce o ok. 371 GW pochodzących z wiatru oraz o ok. 379 GW ze słońca¹¹. Jednakże nie należy zapominać, iż Chiny są silnie uzależnione od konwencjonalnych źródeł energii, co stanowi znaczące utrudnienie w budowaniu zielonego, zrównoważonego i zeroemisyjnego państwa. Nowe, zielone inwestycje pokazują, iż ChRL próbuje zredefiniować swoją politykę klimatyczno-energetyczną. Władze chińskie zaczynają dostrzegać, iż odnawialne źródła energii są elementem obligatoryjnym do zapewnienia państwu bezpieczeństwa na wielu płaszczyznach. Badacze z renomowanych światowych uniwersytetów w badaniach opublikowanych w dzienniku „The Proceedings of the National Academy of Sciences” wskazali, iż w niedalekiej przyszłości energia pozyskana ze słońca będzie o wiele tańszą alternatywą w porównaniu do węgla. Wykorzystanie instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii pozwoli znacznie zredukować koszty energii, co sprawi że energetyka oparta na węglu stanie się mniej atrakcyjna dla państwa chińskiego¹². ChRL nie bez powodu inwestuje coraz więcej w odnawialne źródła energii. Państwo dąży do utrzymania pozycji lidera klimatycznego oraz zapewnienia sobie konkurencyjnej pozycji na rynku światowym. Przede wszystkim Chiny chcą sprawować dalsze przywództwo w produkcji komponentów niezbędnych do wytworzenia czystej energii. Władze chińskie dostrzegły interes ekonomiczny w rozwoju wysokich technologii, dlatego podejmują działania, które pozwolą utrzymać państwu odpowiednio wysoką pozycję. Obecnie ChRL jest kluczowym producentem paneli słonecznych oraz baterii litowo-jonowych. Wytworzone komponenty są następnie eksportowane za granicę, dzięki czemu państwo generuje ogromne zyski. W najbliższym czasie można spodziewać się wzrostu produkcji, a tym samym umocnienia pozycji państwa chińskiego. Skupienie produkcji w ChRL powoduje uzależnienie innych państw od chińskiego łańcucha dostaw. Wszelkie zmiany klimatyczne, zagrożenia epidemiologiczne czy napięcia polityczne mogą doprowadzić do jego przerwania i tym samym spo-

¹¹ A. Hawking, R. Cheung, *China on course to hit wind and solar power target five years ahead of time* [29 VI 2023], <https://www.theguardian.com/world/2023/jun/29/china-wind-solar-power-global-renewable-energy-leader> (3 VII 2023); D. Mei et al., *A Race to the Top China 2023: China's quest for energy security drives wind and solar development* [VI 2023], <https://globalenergymonitor.org/report/a-race-to-the-top-china-2023-chinas-quest-for-energy-security-drives-wind-and-solar-development/> (3 VII 2023).

¹² L. Burrows, *Solar energy can be cheap and reliable across China by 2060* [18 X 2021], <https://www.sciencedaily.com/releases/2021/10/211018163221.htm> (5 VII 2023).

wodować problemy z dostawami czy wzrost cen. Przykładowo, ceny paneli fotowoltaicznych znacząco wzrosły ze względu na ekstremalne zjawiska pogodowe, które tymczasowo spowolniły produkcję¹³. Tym samym koncentracja produkcji w chińskich prowincjach daje państwu przewagę i pozwala na arbitralne kształtowanie rynku odnawialnych energii.

Obecnie czysta energia jest tańsza od gazu ziemnego. Według raportu *China provincial renewables competitiveness report 2019* sporządzonego przez Wood Mackenzie Power and Renewables do 2026 r. energia pozyskana z wiatru i słońca ma być tańsza od węgla. Wzrost opłacalności energetyki odnawialnej będzie miał istotne znaczenie dla ChRL w perspektywie długoterminowej. W najbliższych latach rentowność zielonych inwestycji będzie wzrastać, dzięki czemu rząd chiński nie będzie musiał wspierać ich finansowo¹⁴. Chiny dysponują odpowiednim *know-how*, co dało im przewagę konkurencyjną nad innymi. Wyłączny dostęp do wysoko rozwiniętej technologii sprawia, iż inne państwa ze względu na brak doświadczenia oraz odpowiedniego zaplecza badawczego nie są tak atrakcyjne. Rozwijanie odnawialnych źródeł energii jest kosztowniejsze i trudniejsze, np. w Stanach Zjednoczonych, niż w Chinach. Wraz z upływem czasu powstałe dysproporcje mogą się powiększać, gdyż ChRL celowo utrudnia dostęp do nowych technologii, aby utrzymać pozycję lidera¹⁵. Chiny wyznaczają sobie cele, które mogą przynieść korzyści również w perspektywie długoterminowej. Państwo zdaje sobie sprawę, iż zasoby węgla są wyczerpywalne. W pewnym momencie może go zabraknąć, w przeciwieństwie do odnawialnych źródeł energii, które pozwolą zapewnić Chinom bezpieczeństwo energetyczne. Obecnie ChRL jest państwem o najwyższym całkowitym zużyciu węgla, dlatego niedobór tego pierwiastka może mieć bardzo rozległe konsekwencje¹⁶. Zapotrzebowanie na węgiel w ChRL jest bardzo duże. Węgiel wydobywany przez to państwo nie jest w stanie pokryć jego zapotrzebowania energetycznego. ChRL od lat importuje ogromne ilości tego surowca, dlatego problemy z dostawami węgla mogą stać się istotnym problemem, zwłaszcza w dalszej perspektywie czasowej. Władze chińskie próbują podejmować środki zaradcze, które w przyszłości pozwolą na zminimalizowanie negatywnych skutków powodowanych przez wyczerpujące się zasoby¹⁷.

¹³ S. Schonhardt, *China Invests \$546 Billion in Clean Energy, Far Surpassing the U.S.* [30 VI 2023], <https://www.scientificamerican.com/article/china-invests-546-billion-in-clean-energy-far-surpassing-the-u-s/> (5 VII 2023).

¹⁴ P. Gordon, *Renewables will be cheaper than coal by 2026 in China – study* [15 I 2023], <https://www.smart-energy.com/renewable-energy/renewables-will-be-cheaper-than-coal-by-2026-in-china-study/> (6 VII 2023).

¹⁵ S. Schonhardt, *op.cit.*

¹⁶ World Population Review, *Coal consumption by country 2023*, <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/coal-consumption-by-country> (8 VII 2023).

¹⁷ E. Gagen, *China is running out of coal* [24 VI 2021], <https://www.linkedin.com/pulse/china-running-out-coal-eric-gagen/> (8 VII 2023).

Wzrost mocy wytwórczych pozyskiwanych z odnawialnych źródeł energii pozwala ChRL na stopniowe uniezależnianie się energetyczne od innych państw. Surowce pozyskiwane przez Chiny pochodzą przeważnie z regionów cechujących się wysoką niestabilnością polityczną. Przykładowo, szacuje się iż ok. 70% importowanej ropy naftowej musi przejść przez cieśniny Malakka, czyli region kontrolowany przez Stany Zjednoczone¹⁸. Władze chińskie nazywają ten problem „dylematem Malakki”. Żegluga przez ten teren jest szczególnie utrudniona ze względu na obecność głównego rywala chińskiego. Rząd chiński zdaje sobie sprawę, iż transport ropy naftowej tą drogą zagraża bezpieczeństwu energetycznemu państwa, dlatego podejmowane są próby dywersyfikacji źródeł energii m.in. poprzez inwestycje w czystą energię, która może być produkowana bezpośrednio w kraju¹⁹. ChRL importuje również ok. 45% gazu. Jego dostawa odbywa się w znacznej mierze drogą morską, poprzez kraje Pacyfiku. Częściowo gaz dostarczany jest poprzez rurociągi z Rosji oraz Azji Środkowej. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez transformację energetyczną jest jednym z głównych priorytetów władz w Pekinie²⁰.

Rząd chiński stara się aktywnie przeciwdziałać negatywnym zmianom klimatycznym ze względu na obawy rosnącego niezadowolenia wśród społeczeństwa. Chińczycy są świadomi, iż obecnie świat boryka się z problemem kryzysu klimatycznego, który został spowodowany przez działalność człowieka. Dla porównania, świadomość Chińczyków jest wyższa niż Amerykanów. W badaniu przeprowadzonym w 2016 r., aż 80% ankietowanych Chińczyków odpowiedziało, iż zmiany klimatyczne są realnym problemem, a ok. 73% wskazało, że mają one źródło antropogeniczne. Społeczeństwo chińskie uważa, iż rząd ma obowiązek podejmowania działań, które będą minimalizować skutki zmian klimatycznych. Tym samym, Chińczycy oczekują iż władze podejną poważnie do swojego zadania i należycie wypełnią swoje obowiązki²¹. Badania przeprowadzone przez China4C wykazały, że Chińczycy zdają sobie sprawę z konsekwencji wynikających z kryzysu klimatycznego. Ankietowani mają świadomość, że jeśli nie zostaną podjęte odpowiednie działania, społeczeństwo chińskie będzie narażone m.in. na częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, co może wpłynąć również na bezpieczeństwo żywnościowe oraz zdrowotne mieszkańców ChRL.

¹⁸ A. Szyszkowska, *Zaangażowanie państw Azji Wschodniej w politykę energetyczno-klimatyczną na przykładzie Porozumienia paryskiego*, m-pis, s. 47.

¹⁹ P. Paszak, *China and the „Malacca Dilemma”* [28 II 2021], <https://warsawinstitute.org/china-malacca-dilemma/> (8 VII 2023).

²⁰ J. Oertel, J. Tollmann, B. Tsanga, *Climate superpowers: How the EU and China can compete and cooperate for a green future* [3 XII 2020], <https://ecfr.eu/publication/climate-superpowers-how-the-eu-and-china-can-compete-and-cooperate-for-a-green-future/> (5 VIII 2023).

²¹ J.C.-E. Liu, *Public opinion on climate change in China – evidence from two national surveys*, „PLOS Clim” 2023, vol. 2 (2).

Chińczycy są gotowi na zmiany, nawet jeśli będą musieli częściowo pokryć koszty transformacji energetycznej. Większość Chińczyków jest w stanie zapłacić więcej za energię, jeśli będzie ona pozyskiwana z odnawialnych źródeł²².

ChRL ze względu na swoje położenie jest szczególnie narażona na negatywne skutki zmian klimatycznych. Coraz częściej Chińczycy muszą mierzyć się z wysokimi temperaturami, które mogą spowodować problemy z produkcją żywności oraz dostawami wody. W 2020 r. ze względu na powódzie ok. 3,7 mln mieszkańców Chin było zmuszonych do przesiedlenia. Ponadto, zmiany klimatyczne mają istotny wpływ na wzrost gospodarczy. Obecnie szacuje się, iż wraz ze wzrostem temperatury o pół stopnia Celsjusza, w celu wyrównania zniszczeń powodziowych, ChRL poniesie wydatki w wysokości ok. 60 mln USD. Prognozy wskazują również, iż do 2040 r. ok. 449 mln Chińczyków może mieć problem z zaopatrzeniem w wodę ze względu na rosnące temperatury oraz coraz częściej pojawiające się susze. Postępująca degradacja środowiska naturalnego może spowodować konflikty pomiędzy poszczególnymi mieszkańcami ChRL oraz doprowadzić do niestabilności w całym państwie²³. Wraz z rosnącą świadomością społeczeństwa chińskiego o negatywnych skutkach klimatycznych, rosną również obawy władz chińskich. Chińczycy uważają, iż za niwelowanie tych konsekwencji odpowiedzialny jest przede wszystkim rząd i to od niego oczekuje się podjęcia największych wysiłków w zakresie walki z kryzysem klimatycznym. Z tego powodu oczekiwania Chińczyków są zdecydowanie mniejsze wobec mediów, organizacji ekologicznych czy osób prywatnych oraz przedsiębiorstw. ChRL w celu uniknięcia protestów oraz wzrostu niezadowolenia społecznego aktywnie angażuje się w inicjatywy klimatyczne i próbuje zintensyfikować podejmowane działania na rzecz klimatu. Władze chińskie obawiają się buntu społeczeństwa m.in. ze względu na zdarzenie, które miało miejsce na Placu Tiananmen w 1989 r. Przywódcy Chin zdają sobie sprawę, iż wszelkie niepokoje osłabiają wizerunek i autorytet Komunistycznej Partii Chin, dlatego należy przeciwdziałać wszelkim kryzysom na jak najwcześniejszym etapie.

ChRL dąży do utrzymania pozycji lidera klimatycznego, aby następnie objąć światowe przywództwo. W tym celu Chiny usilnie rywalizują ze Stanami Zjednoczonymi również w aspektach klimatyczno-środowiskowych. Władze chińskie umocniły swoją pozycję m.in. podczas trwania prezydentury Donalda Trumpa, który był sceptycznie nastawiony wobec działań klimatycznych. Rządzący w ChRL wykorzystali tę sytuację i zintensyfikowali swoją aktywność. W 2020 r. prezydent Donald Trump wycofał Stany Zjednoczone z Porozumienia paryskiego, oddając ChRL przewagę w toczącej się walce klimatycznej. W tym samym roku

²² L. Jing, *Does the Chinese public care about climate change?* [21 IX 2018], <https://chinadialogue.net/en/climate/10831-does-the-chinese-public-care-about-climate-change/> (18 VII 2023).

²³ J. Oertel, J. Tollmann, B. Tsanga, *op.cit.*

przewodniczący Xi Jinping ogłosił na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ, iż Chiny będą dążyć do osiągnięcia zerowej emisji CO₂ do 2060 r. ChRL dokończyła również prace nad 14. Planem 5-letnim na lata 2021-2025, zgodnie z którym w okresie rozliczeniowym mają zostać dodane nowe moce wytwórcze z energii słonecznej i wiatrowej²⁴. Chińskie instytucje finansowe z sektora publicznego partycypowały również w inicjatywie *Network for Greening the Financial System* (NGFS), której celem jest zwiększenie zielonego finansowania. Jednakże, zarówno przedstawiciele Systemu Rezerwy Federalnej, jak i innych amerykańskich instytucji finansowych, byli nieobecni podczas spotkania uczestników sieci NGFS²⁵. Pozycja ChRL została zagrożona wraz z objęciem władzy w Stanach Zjednoczonych przez prezydenta Joe Bidena. Jedną z pierwszych obietnic obecnie urzędującego prezydenta Stanów Zjednoczonych było przywrócenie państwa do Porozumienia paryskiego. Joe Biden aktywnie angażuje się w politykę klimatyczno-energetyczną. W 2021 r. ogłoszono, iż Stany Zjednoczone mają zaprzestać budowania zagranicznych elektrowni węglowych. Kilka miesięcy później, przewodniczący Xi Jinping obiecał, iż ChRL skończy z finansowaniem zagranicznych inwestycji węglowych²⁶. Rywalizacja klimatyczna pomiędzy supermocarstwami będzie trwać przez najbliższe lata, a wygrana może doprowadzić także do objęcia światowego przywództwa²⁷. Jednakże państwa muszą znaleźć również sposób na współpracę, aby podejmowane wysiłki przełożyły się na realne przeciwdziałanie zmianom klimatu i ochronę środowiska naturalnego. Sam Geall, ekspert ds. Chin i polityki klimatycznej, wskazał iż: „Waszyngton i Pekin muszą znaleźć sposób na współpracę w sprawie globalnego ocieplenia, tak jak Waszyngton i Moskwa współpracowały w celu ograniczenia rozprzestrzeniania broni jądrowej podczas zimnej wojny”²⁸. Nie ma jednak wątpliwości, iż objęcie przywództwa klimatycznego przez ChRL pozwoli na zwiększenie znaczenia ekonomicznego państwa, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, a także umocnienie swojej pozycji na arenie międzynarodowej²⁹.

Walka ze zmianami klimatycznymi pozwala Chinom na zacieśnienie współpracy z Unią Europejską. Już w 2005 r. pomiędzy tymi podmiotami zostało zawarte partnerstwo w sprawie zmian klimatu, które dotyczyło m.in. wdrażania

²⁴ N.J. Gordon, *Why US-China rivalry can actually help fight climate change* [24 III 2023], <https://ip-quarterly.com/en/why-us-china-rivalry-can-actually-help-fight-climate-change> (3 VIII 2023).

²⁵ J. Oertel, J. Tollmann, B. Tsanga, *op.cit.*

²⁶ M. Price, A. Arasasingham, *Has U.S.-China competition led to meaningful progress on climate issues?* [14 XII 2021], <https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/has-us-china-competition-led-meaningful-progress-climate-issues> (3 VIII 2023).

²⁷ *Ibidem.*

²⁸ C. Megerian, A. Su, *What U.S.-China tension means for fighting climate change* [27 X 2023], <https://www.latimes.com/politics/story/2021-10-27/china-united-states-climate-cooperation> (3 VIII 2023).

²⁹ N.J. Gordon, *op.cit.*

czystej energii. Współpraca była rozwijana w kolejnych latach. Przykładowo, w 2018 r. liderzy Unii Europejskiej oraz ChRL złożyli wspólne oświadczenie w sprawie zmian klimatu oraz czystej energii. W oświadczeniu zawarto zobowiązania dotyczące handlu emisjami, tworzenia niskoemisyjnych miast czy wspierania zielonych inwestycji. Unia Europejska ma świadomość, iż uczestnictwo ChRL jako największego emitenta gazów cieplarnianych jest niezbędne do walki z kryzysem klimatycznym³⁰. Podmioty przyjęły również Strategiczny program współpracy UE-Chiny 2020 czy projekt UE-Chiny w zakresie ochrony środowiska, który obowiązywał w latach 2018-2021³¹. W 2020 r. Xi Jinping w wyniku presji Komisji Europejskiej ogłosił, iż ChRL zredukuje emisje dwutlenku węgla do zera do 2060 r. Stanowcza odpowiedź prezydenta ChRL uwiarygodniła stanowisko państwa w sprawie zmian klimatu i została pozytywnie przyjęta przez państwa europejskie³². Bez wątplenia podejmowane inicjatywy zacieśniają relacje i uwiarygodniają na arenie międzynarodowej partnerstwo pomiędzy Unią Europejską oraz ChRL³³. Polityka klimatyczno-energetyczna jest jedną z niewielu kwestii, wobec których zarówno Unia Europejska, jak i ChRL mają zbieżne spojrzenie. Dla rządu chińskiego partnerstwo z Unią Europejską stanowi priorytet, gdyż w ChRL negatywne konsekwencje zmian klimatycznych będą szczególnie odczuwalne ze względu na trudne położenie geograficzne państwa³⁴. Utrzymanie współpracy w najbliższych latach może być jednak utrudnione ze względu na chęć rozwijania handlu oraz zielonych technologii. Transformacja energetyczna coraz częściej będzie wiązać się z geopolityką oraz aspektami geoeconomicznymi³⁵. ChRL musi podejmować zdecydowane działania, aby jej pozycja nie została zachwiana przez obecność Unii Europejskiej. Objęcie przywództwa przez Unię Europejską negatywnie wpłynęłoby na wizerunek Chin i osłabiłoby pozycję państwa na arenie międzynarodowej.

³⁰ A. Bonini, *Understanding and engaging China in the fight against climate change: perspective for the EU* [7 VI 2023], <https://eias.org/publications/op-ed/understanding-and-engaging-china-in-the-fight-against-climate-change-perspective-for-the-eu/> (4 VIII 2023).

³¹ B. Dupont, *China and the EU in climate geopolitics* [8 IV 2022], <https://eias.org/publications/op-ed/china-and-the-eu-in-climate-geopolitics%EF%BF%BC/> (4 VIII 2023).

³² J. Oertel, J. Tollmann, B. Tsanga, *op.cit.*

³³ B. Dupont, *op.cit.*

³⁴ A. Szyszkowska, *op.cit.*, s. 49-50.

³⁵ J. Oertel, J. Tollmann, B. Tsanga, *op.cit.*

Zakończenie

Wzrost aktywności ChRL w zakresie polityki klimatyczno-energetycznej ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa w państwie. Chiny rozwijają zielone inwestycje oraz inwestują w czystą energię w celu zapewnienia większej samodzielności. Z pewnością uniezależnienie od innych podmiotów pozytywnie wpłynie na ich pozycję geopolityczną. Jednocześnie zielona transformacja może ułatwić ChRL osiągnięcie pozycji światowego lidera, który będzie dyktował warunki pozostałym państwom. Strategiczna przewaga Chin nad Stanami Zjednoczonymi w kwestiach klimatyczno-energetycznych umacnia pozycję państwa na arenie międzynarodowej. Ponadto władze chińskie coraz bardziej mogą uzależniać inne państwa od dostaw swoich produktów oraz dostępu do zaawansowanej technologii, którą dysponują. Z pewnością w najbliższych latach ChRL będzie intensyfikować swoje działania na rzecz walki z kryzysem klimatycznym. Ze względu na rozległe konsekwencje postępującej degradacji środowiska naturalnego, pojęcie bezpieczeństwa widoczne jest również na płaszczyźnie środowiskowej. Kryzys klimatyczny może prowadzić do niepokojów społecznych, niestabilności politycznej czy do ekstremalnych zjawisk pogodowych, które stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego oraz zaopatrzenia w wodę. Władze ChRL dostrzegły, iż odpowiednia polityka klimatyczno-energetyczna jest kluczem do zapewnienia bezpieczeństwa w państwie.

Abstract

Aleksandra Szyszkowska

The impact of the PRC's climate and energy policy on shaping security in the country

In recent years, the People's Republic of China (PRC) has pursued an increasingly active climate and energy policy at both the national and international level. The increased interest in environmental issues is reflected in the declarations that have been made and the investments that have been undertaken. The Chinese government is aware that the fight against climate change is crucial to ensure the security and well-being of society. In this article, the author will present the measures taken by the PRC and indicate their impact on shaping security in the country.

Keywords: China, climate and energy policy, climate crisis, PRC security

References

- Bonini, A., *Understanding and engaging China in the fight against climate change: perspective for the EU* [7 VI 2023], <https://eias.org/publications/op-ed/understanding-and-engaging-china-in-the-fight-against-climate-change-perspective-for-the-eu/>.
- Burrows, L., *Solar energy can be cheap and reliable across China by 2060* [18 X 2021], <https://www.sciencedaily.com/releases/2021/10/211018163221.htm>.
- Climate Cooperation China, *Carbon impact analysis required for all new investment projects in China* [1 V 2023], <https://climatecooperation.cn/climate/carbon-impact-analysis-required-for-all-new-investment-projects-in-china/>.
- Climate Cooperation China, *China released 'guideline for developing a standard system to achieve carbon neutrality'* [23 IV 2023], <https://climatecooperation.cn/climate/china-released-guideline-for-developing-a-standard-system-to-achieve-carbon-neutrality/>.
- Climate Cooperation China, *China released its 14th Five-Year Plan for renewable energy with quantitative targets for 2025* [30 VI 2022], <https://climatecooperation.cn/climate/china-released-its-14th-five-year-plan-for-renewable-energy-with-quantitative-targets-for-2025/>.
- Dupont, B., *China and the EU in climate geopolitics* [8 IV 2022], <https://eias.org/publications/op-ed/china-and-the-eu-in-climate-geopolitics%EF%BF%BC/>.
- Esteban, M. & Touza, L., *China and climate change: the good, the bad and the ugly* [3 X 2016], <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/china-and-climate-change-the-good-the-bad-and-the-ugly/>.
- Gagen, E., *China is running out of coal* [24 VI 2021], <https://www.linkedin.com/pulse/china-running-out-coal-eric-gagen/>.
- Gordon, N.J., *Why US-China rivalry can actually help fight climate change* [24 III 2023], <https://ip-quarterly.com/en/why-us-china-rivalry-can-actually-help-fight-climate-change>.
- Gordon, P., *Renewables will be cheaper than coal by 2026 in China – study* [15 I 2023], <https://www.smart-energy.com/renewable-energy/renewables-will-be-cheaper-than-coal-by-2026-in-china-study/>.
- Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment, *14th Five-Year Plan and 2035 Long-Term Objectives*, https://climate-laws.org/document/14th-five-year-plan_0496.
- Hawking, A. & Cheung, R., *China on course to hit wind and solar power target five years ahead of time* [29 VI 2023], <https://www.theguardian.com/world/2023/jun/29/china-wind-solar-power-global-renewable-energy-leader>.
- Jing, L., *Does the Chinese public care about climate change?* [21 IX 2018], <https://chinadialogue.net/en/climate/10831-does-the-chinese-public-care-about-climate-change/>.

- Liu, J.C.-E., *Public opinion on climate change in China – evidence from two national surveys*, „PLOS Clim” 2023, vol. 2 (2).
- Maizland, L., *China’s Fight Against Climate Change and Environmental Degradation* [19 V 2021], <https://www.cfr.org/backgrounders/china-climate-change-policies-environmental-degradation>.
- Megerian, C. & Su, A., *What U.S.-China tension means for fighting climate change* [27 X 2023], <https://www.latimes.com/politics/story/2021-10-27/china-untied-states-climate-cooperation>.
- Mei, D., Weil, M., Prasad, S., O’Malia, K. & Behrsin I., *A Race to the Top China 2023: China’s quest for energy security drives wind and solar development* [VI 2023], <https://globalenergymonitor.org/report/a-race-to-the-top-china-2023-chinas-quest-for-energy-security-drives-wind-and-solar-development/>.
- Oertel, J., Tollmann, J. & Tsanga, B., *Climate superpowers: How the EU and China can compete and cooperate for a green future* [3 XII 2020], <https://ecfr.eu/publication/climate-superpowers-how-the-eu-and-china-can-compete-and-cooperate-for-a-green-future/>.
- Paszak, P., *China and the „Malacca Dilemma”* [28 II 2021], <https://warsawinstitute.org/china-malacca-dilemma/>.
- Porozumienie paryskie* (Dz. U. UE.L. z 2016 r. Nr 282).
- Price, M. & Arasasingham, A., *Has U.S.-China competition led to meaningful progress on climate issues?* [14 XII 2021], <https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/has-us-china-competition-led-meaningful-progress-climate-issues>.
- Schonhardt, S., *China Invests \$546 Billion in Clean Energy, Far Surpassing the U.S.* [30 VI 2023], <https://www.scientificamerican.com/article/china-invests-546-billion-in-clean-energy-far-surpassing-the-u-s/>.
- Szyszkowska, A., *Zaangażowanie państw Azji Wschodniej w politykę energetyczno-klimatyczną na przykładzie Porozumienia paryskiego* [m-pis].
- World Population Review, *Coal consumption by country 2023*, <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/coal-consumption-by-country>.
- Xiaosheng, G., *China’s Evolving Image in International Climate Negotiation From Copenhagen to Paris*, „China Quarterly of International Strategic Studies” 2018, vol. 4, issue 2.

Aleksandra Szyszkowska – lic. stosunków międzynarodowych, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. ORCID: 0009-0008-9711-1204